

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko attiecībā uz konkrētiem datumiem groza Direktīvu 2014/65/ES par finanšu instrumentu tirgiem”

(COM(2016) 56 final – 2016/0033 (COD))

un par tematu

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko attiecībā uz konkrētiem datumiem groza Regulu (ES) Nr. 600/2014 par finanšu instrumentu tirgiem, Regulu (ES) Nr. 596/2014 par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu un Regulu (ES) Nr. 909/2014 par vērtspapīru norēķinu uzlabošanu Eiropas Savienībā, centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem”

(COM(2016) 57 final – 2016/0034 (COD))

(2016/C 303/12)

Ziņotājs: Daniel MAREELS

Eiropas Parlaments saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 304. pantu 2016. gada 25. februārī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko attiecībā uz konkrētiem datumiem groza Direktīvu 2014/65/ES par finanšu instrumentu tirgiem”

(COM(2016) 56 final – 2016/0033 (COD)).

Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 114. un 304. pantu 2016. gada 25. februārī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko attiecībā uz konkrētiem datumiem groza Regulu (ES) Nr. 600/2014 par finanšu instrumentu tirgiem, Regulu (ES) Nr. 596/2014 par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu un Regulu (ES) Nr. 909/2014 par vērtspapīru norēķinu uzlabošanu Eiropas Savienībā, centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem”

(COM(2016) 57 final – 2016/0034 (COD)).

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2016. gada 10. maijā.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 517. plenārajā sesijā, kas notika 2016. gada 25. un 26. maijā (2016. gada 26. maijā sēdē), ar 132 balsīm par, 2 balsīm pret un 1 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Ņemot vērā šajā atzinumā minētos apstākļus, komiteja piekrīt Komisijas priekšlikumiem, kuros finanšu instrumentu tirgu regulējuma noteikumu jeb FITD II piemērošanu paredzēts atlikt uz vienu gadu, t. i., no 2017. gada 3. janvāra uz 2018. gada 3. janvāri. Šī atlikšana tiek pamatota ar to, ka radušās vairākas nopietnas tehniskas un IT problēmas un ka daļēja atlikšana nebūtu vienkārša, jo tas savukārt radītu virkni citu sarežģītu jautājumu, kas skar, piemēram, procesa skaidrību, juridisko noteiktību, iespējamās tirgus darbības traucējumus, kā arī papildu izmaksas un ieguldījumus. Tomēr komiteja aicina īstenot visus iespējamās centienus, lai nepieļautu vēl lielāku kavēšanos FITD II piemērošanā, un atliktajā laika periodā nodrošināt, ka praksē netiek pārkāpti ieguldītāju aizsardzības noteikumi. Gaidot jaunu regulējumu, attiecīgajā gadījumā ir jāturpina bez izmaiņām piemērot spēkā esošos FITD I noteikumus.

1.2. Patlaban šis komitejas aicinājums ir īpaši pamatots, ņemot vērā, ka komiteja jau agrāk ir paudusi atbalstu ⁽¹⁾ konkrētām finanšu tirgus reformām un uzsvērusi nepieciešamību tās nekavējoties īstenot praksē. Tā tas bija 2014. gadā, kad izstrādāja FITD II, kas ir 2007. gada Eiropas Finanšu instrumentu tirgu direktīvas ⁽²⁾ (FITD I) pārskatīta un uzlabota versija, un ieviesa Finanšu instrumentu tirgu regulu (FITR) ⁽³⁾. Īsāk sakot, FITD II uzdevums ir palielināt Eiropas finanšu tirgu efektivitāti un pārredzamību, kā arī uzlabot ieguldītāju aizsardzību.

1.3. Kad tika skatīts jautājums par FITD pārskatīšanu un pastiprināšanu, komiteja secināja: "Direktīvas primārais mērķis ir palielināt tirdzniecības pārredzamību un efektivitāti, ierobežot tirgu svārstības, rūpēties par starpnieku godīgumu un ieguldītāju aizsardzību, kā arī atvērt Eiropas tirgus efektīvai konkurencei finanšu pakalpojumu piedāvājuma jomā. EESK atbalsta šos mērķus un uzskata, ka kopumā priekšlikums ir solis pareizajā virzienā ⁽⁴⁾." Nedrīkst pieļaut, ka minētā atlikšana kaut kādā veidā traucē jauno tiesību aktu mērķu īstenošanu un piemērošanu.

2. Vispārīga informācija

2.1. Finanšu tirgu regulējumam piešķirta jauna virzība 2007. gadā, kad ieviesa FITD I, kuras pamatmērķis bija veicināt godīgus un pārredzamus tirgus. Šī direktīva nodrošināja uzlabojumus galvenokārt konkurences un Eiropas finanšu tirgu tālākas integrācijas jomā. Ar FITD I tika liberalizēts rīkojumu izpildes tirgus. Palielinājās tirdzniecības platformu konkurence, un tirgus sadrumstalojās. Tika arī ieviesti noteikumi ieguldītāju un tirgus integritātes aizsardzībai.

2.2. Līdz ar finanšu krīzi aktuāls kļuva jautājums par plašāku un stingrāku uzraudzību. Noskaidrojās arī nepilnības ieguldītāju aizsardzības jomā un trūkumi finanšu tirgu darbībā un pārredzamībā. Turklāt vajadzēja ņemt vērā virkni tirgū ienākušo tehnoloģisko jauninājumu, tostarp ātro datorizēto tirdzniecību un uz algoritmiem balstītu tirdzniecību.

2.3. Visu minēto faktoru dēļ tika pārskatīts un pastiprināts spēkā esošais regulējums. Tas tika veikts 2014. gadā, izstrādājot FITD II un sagatavojot FITR. Abi minētie tiesību akti aizstāj FITD I. Ar FITD II paredzēts palielināt Eiropas finanšu tirgus efektivitāti un pārredzamību, kā arī uzlabot ieguldītāju aizsardzību.

2.4. FITD II piemēro plašākam finanšu instrumentu klāstam un nodrošina, ka darījumi notiek regulētās tirdzniecības platformās. Tas uzlabo ne tikai finanšu tirgu pārredzamību un uzraudzību, bet arī konkurences nosacījumus tirdzniecības jomā un finanšu instrumentu tirvērti. Ar pārskatītās FITD noteikumiem tiek pastiprināta arī ieguldītāju aizsardzība, ieviešot stingras organizatoriskās un darījumdarbības prasības.

2.5. Tiesību aktos, kas sagatavoti 2014. gadā, bija noteikts, ka jaunais regulējums valsts tiesību aktos transponējams ⁽⁵⁾ līdz 2016. gada 3. jūlijam un tiesību akti stāsies spēkā no 2017. gada 3. janvāra.

2.6. Izskatāmajā priekšlikumā paredzēts FITD II spēkā stāšanos atlikt uz vienu gadu, t. i., no 2017. gada 3. janvāra uz 2018. gada 3. janvāri.

2.7. Tas saistīts ar regulējuma tehniskas īstenošanas problēmām, ar ko saskaras Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde (EVTI) ⁽⁶⁾, valstu kompetentās iestādes un ieinteresētās personas. Problēmas radušās tādēļ, ka FITD II ir ļoti sarežģīta un ir vajadzīgs liels skaits īstenošanas pasākumu, tostarp saistībā ar pārskatu sniegšanas pienākumiem. Tam nepieciešamās struktūras faktiski jāveido pilnīgi no jauna, un šim procesam vajadzīgs ilgāks laiks, nekā sākotnēji paredzēts.

⁽¹⁾ OV C 143, 22.5.2012., 42. lpp.

⁽²⁾ Finanšu instrumentu tirgu direktīva.

⁽³⁾ Finanšu instrumentu tirgu regula.

⁽⁴⁾ OV C 191, 29.6.2012., 80. lpp.

⁽⁵⁾ Jo īpaši tas attiecas uz FITD II, kas ir direktīva; FITR ir regula.

⁽⁶⁾ Angļu valodā: *European Security and Markets Authority (ESMA)*.

3. Piezīmes

3.1. Izstrādājot FITD II, bija paredzēts, ka dalībvalstis to transponēs līdz 2016. gada 3. jūlijam un ka šie tiesību akti tiks piemēroti no 2017. gada 3. janvāra.

3.2. Lai šos mērķus sasniegtu, FITD II ir paredzēta plaša datu vākšanas sistēma. Lai datu vākšana būtu efektīva un saskaņota, ir jāizveido jauna datu vākšanas infrastruktūra. Tādēļ EVTI sadarbībā ar valstu kompetentajām iestādēm ir jāizveido Finanšu instrumentu atsaucē datu sistēma (FIADS), kas aptvers visu FITD II paplašinātajā darbības jomā iekļauto finanšu instrumentu klāstu. Šajā nolūkā FIADS būs jānodrošina strukturēta datu plūsma starp EVTI, valstu kompetentajām iestādēm un aptuveni 300 tirdzniecības platformām visā Eiropas Savienībā. Saskaņā ar pieejamo informāciju šķiet, ka lielākā daļa jauno IT sistēmu, kas ir FIADS pamatā, būs jāveido *ex nihilo*, balstoties uz jauniem parametriem⁽⁷⁾.

3.3. Komisija uzsver, ka ņemot vērā jaunā regulējuma sarežģītību un vajadzību pēc liela skaita deleģēto un īstenošanas aktu, FITR piemērošanu atlika uz 30 mēnešiem no tās spēkā stāšanās dienas. Neraugoties uz šo neparasti ilgo laikposmu, ieinteresētās personas, piemēram, tirdzniecības platformas, valstu kompetentās iestādes un EVTI aplicina nespēju nodrošināt, ka nepieciešamā datu vākšanas infrastruktūra būs izveidota un sāks darboties no 2017. gada 3. janvāra. Vēl pirms 2015. gada beigām EVTI informēja Komisiju, ka kavēšanās FITD II tehniskajā īstenošanā varētu būt neizbēgama, kā iemeslu tam norādot datu apjomu un sarežģītību, kas atsevišķos gadījumos raksturīga datiem, kuri jāvāc un jāapstrādā, lai jaunais regulējums varētu sākt darboties⁽⁸⁾, kā arī datu vākšanas infrastruktūras neesamību, kas ietekmē visu FITD II darbības jomu⁽⁹⁾.

3.4. Komisija atzina minētos apstākļus un izvērtēja divas iespējas, proti, pilnībā vai daļēji atlikt FITD II. Tomēr Komisijas skatījumā daļēja atlikšana, šķiet, nav vienkārša un jebkurā gadījumā radītu virkni jaunu un nozīmīgu problēmu, piemēram, saistībā ar neskaidrības risku, nekavējoties izpildāmu un citu noteikumu izstrādi, kā arī pārejas noteikumu ieviešanu, kuri savukārt varētu radīt jaunas problēmas un papildu kavēšanās risku. Turklāt būtu jāņem vērā ar izmaksām saistītie efektivitātes apsvērumi.

3.5. Komisijas skatījumā, ņemot vērā iespējamās tehniskās (un IT) problēmas un to, ka daļēja spēkā stāšanās nebūtu vienkārša un būtu jādara viss iespējams, lai nepieļautu vēl lielāku kavēšanos, ko nevar izslēgt, ja tiesību akti stātos spēkā daļēji, visprātīgākā un vispieņemamākā izvēle, kā uzskata Komisija, ir atlikt FITD II piemērošanu uz vienu gadu.

3.6. EESK pauž nožēlu, ka Komisija nav reaģējusi uzreiz pēc tam, kad vēl 2015. gadā tā saņēma pirmo informāciju par direktīvas FITD II tehniskās īstenošanas kavēšanos, un nav veikusi pasākumus, lai labotu šo situāciju vai rastu citus risinājumus problēmām; tas būtu jāvis uzlabot apstākļus, kādos darbojas finanšu tirgi, kā arī pastiprināt ieguldītāju aizsardzību.

3.7. Lai gan komitejai nākas atzīt, ka pašreizējos apstākļos atlikšana ir mazākais ļaunums, tā uzskata, ka šādai termiņa pagarināšanai jānotiek tikai vienu reizi un ka ir jādara viss iespējams, lai nepieļautu turpmāku kavēšanos FITD II piemērošanā. Turklāt ir arī jānodrošina, ka laikposmā līdz jaunā regulējuma piemērošanai, kas paredzēta 2018. gada 3. janvārī, praksē netiktu apdraudēti ieguldītāju aizsardzības noteikumi, kuri noteikti FITD II un uz kuriem neattiecas pašreizējās grūtības. Gaidot jaunu regulējumu, jāturpina bez izmaiņām piemērot spēkā esošos FITD I noteikumus.

Briselē, 2016. gada 26. maijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS

⁽⁷⁾ COM(2016) 56 final – 2016/0033 (COD), sk. 4. apsvērumu.

⁽⁸⁾ COM(2016) 57 final – 2016/0034 (COD), sk. 5. apsvērumu.

⁽⁹⁾ COM(2016) 57 final – 2016/0034 (COD), sk. 6. apsvērumu.